

GRÅTASS
barnehage

ANERKJENNENDE SKAPENDE
LEKENDE SMULA MODIGE
UNDRENDE

Torp

Årsplan 2025 - 2026

Sammen om en god barndom

Velkommen til et nytt og spennende barnehageår i Gråtass Barnehage!

Kjære foreldre og barn,

Nå braker det snart løs igjen – et nytt barnehageår står for døren, og vi i Gråtass Barnehage gleder oss stort til å ta fatt! Enten dere er helt nye hos oss, eller allerede er godt kjent med både turer og samlingsstund, ønsker vi dere hjertelig velkommen tilbake til fellesskapet vårt. Hvert barnehageår er unikt og bringer med seg nye muligheter for lek, læring, vennskap og små (og store!) oppdagelser. Vi er spente på alt dette året vil by på – og stolte over å få være en del av barnas hverdag.

Hos oss i Gråtass Barnehage tror vi ikke på «én størrelse passer alle». Vi er inspirert av Reggio Emilia-filosofien, som ser hvert barn som et lite univers av ideer, følelser og muligheter. Vår jobb? Å være trygge voksne med åpne ører, varme hjerter og kanskje litt maling på skjorta – slik at barna får vokse, leke og lære i sitt eget tempo og på sine egne premisser.

Vi legger til rette for at barna skal være medskapere i sin egen hverdag. Når et barn spør: "Hvorfor faller bladene av trærne?", så vet vi at et nytt prosjekt kan være i gang – og kanskje et kunstverk, en historie og en ekskursjon også! Gjennom kunst, musikk, bygging, undring og fri lek, åpner vi rom for kreativ utfoldelse og magiske øyeblikk.

Vi står støtt på verdier som menneskeverd, mangfold og inkludering. I Gråtass Barnehage ønsker vi at alle barn – uansett bakgrunn, språk, ferdigheter eller familiekonstellasjon – skal føle seg verdifulle, trygge og sett. Vi tror at fellesskapet blir rikere når ulikheter møtes med nysgjerrighet og respekt, og vi jobber hver dag for å skape en barnehage der alle får være seg selv og høre til.

Vi skal utforske naturen, kjenne på regndråper, stille store spørsmål om livet og verden, og lære oss å være gode venner. Underveis vil vi le, lære, undre og kanskje miste en sokk eller to – men vi lover å ta godt vare på det viktigste: barna deres.

Samarbeidet med dere foreldre er en uvurderlig del av barnehagens hverdag. Dere kjenner barna deres best, og sammen kan vi skape det beste grunnlaget for trygghet, utvikling og trivsel. Ikke nøl med å stille spørsmål, komme med innspill – eller bare slå av en prat ved garderoben. Det er ofte der de fineste samarbeidene starter.

La oss sammen gjøre dette barnehageåret til et år fullt av lek, vennskap og små store øyeblikk. Vi er alle sammen om en god barndom!

Vennlig hilsen
Jon Myrvold

Velkommen til et nytt barnehageår!

Så var vi i gang igjen! Med masse entusiasme, nye idéer og planer for barnehageåret.

Dette året ønsker vi å fortsette å bygge et fellesskap der både barna, foresatte og ansatte bidrar med sin unike stemme. For i vår barnehage er det plass til alle, enten du tenker logisk, kreativt, sidelengs eller i sirkel. Vi er mer enn bare et sted for barna å være, vi er et levende og utforskende fellesskap hvor magi skjer hver dag, noen ganger helt bevisst, og noen ganger fordi noen tilfeldigvis blandet lim med glitter og lagde en «snøstorm» på avdelingen.

Vi henter inspirasjon fra Reggio Emilia-filosofien, og setter barnets undring og initiativ i sentrum. Hos oss får barna stille spørsmål, lage egne teorier og utforske i eget tempo, gjerne med begge hendene fulle av steiner, kongler og de ti pinnene som «absolutt må være med hjem». Vi tror på barnets kompetanse, og at de lærer best når de får være medskapere i sin egen hverdag. Det betyr at det å hoppe i en søledam noen ganger er akkurat det riktige valget, selv om vi kanskje må tørke både sko og gulv litt oftere.

Personalgruppen vår er like mangfoldig som barnegruppen, og det er vi stolte av. Noen av oss liker å eventyr, noen kan navnene på alle dinosaurene, og noen får hele rommet til å lytte når de leser høyt. Sammen utfyller vi hverandre, og skaper en barnehagehverdag som er rik, trygg og full av variasjon. Vi heier på personlig initiativ og bruker våre ulikheter som en ressurs, selv når det betyr at en aktivitet ender opp med tre forskjellige typer glitter og et uplanlagt håndavtrykk på veggen.

Som Jon skrev tidligere, vet vi at dere foreldre er en uvurderlig ressurs. Dere kjenner barna deres best, og sammen med dere skal vi skape trygge rammer i barnas liv. Det betyr at det alltid er rom for en liten oppdatering ved levering, et felles smil ved henting, og kanskje en melding i Mykid fordi vottene nok en gang har fått ben og gå på.

Vi vet også at ikke alt alltid går etter planen, kanskje rotet vi bort en genser eller en leke tatt med hjemmefra, og kanskje kom vi i skade for å kalle en brontosaurus for apatosaurus. Men vi lover å være ærlige, nysgjerrige og engasjerte, og hele tiden strebe etter å gjøre barnehagen til et sted der barn blir sett, hørt og tatt på alvor.

Vi gleder oss til et år fylt med latter, læring, utfordringer, lek og mange små og store magiske øyeblikk. Sammen gjør vi barnehagen til et unikt sted å være. Sammen skaper vi magi, med litt kaos, litt glitter og masse varme hjerter.

Karianne H Kildebo
Styrer, Gråtass Barnehage Torp

Innholdsfortegnelse

1. Om Gråtass Barnehage	s. 5
2. Vår pedagogiske plattform	s. 8
3. Barnehagens satsningsområde	s. 11
4. Barns medvirkning	s. 14
5. Læring	s. 16
6. Omsorg	s. 17
7. Danning	s. 18
8. Mangfold og likestilling	s. 20
9. Lek og lekens betydning	s. 22
10. Språk og språkarbeid	s. 23
11. Mat og helse	s. 24
12. Overganger	s. 26
13. Progresjon	s. 29
14. Foreldresamarbeid	s. 30
15. Evaluering	s. 32

1. Om Gråtass Barnehage

Gråtass Barnehage ble etablert i 2005 og består i dag av 12 avdelinger fordelt på fire privateide barnehager: Gråtass Barnehage AS, Gråtass Barnehage Fagen AS, Gråtass Barnehage Skjærviken AS og Gråtass Barnehage Veelstoppen AS. Til sammen har vi ca. 265 barn. Barnehagene har flotte nærmiljøer og disponerer egen minibuss.

Les mer om våre barnehager på www.graatassbarnehage.no

Gråtass barnehage skal være en lærende og utviklende organisasjon

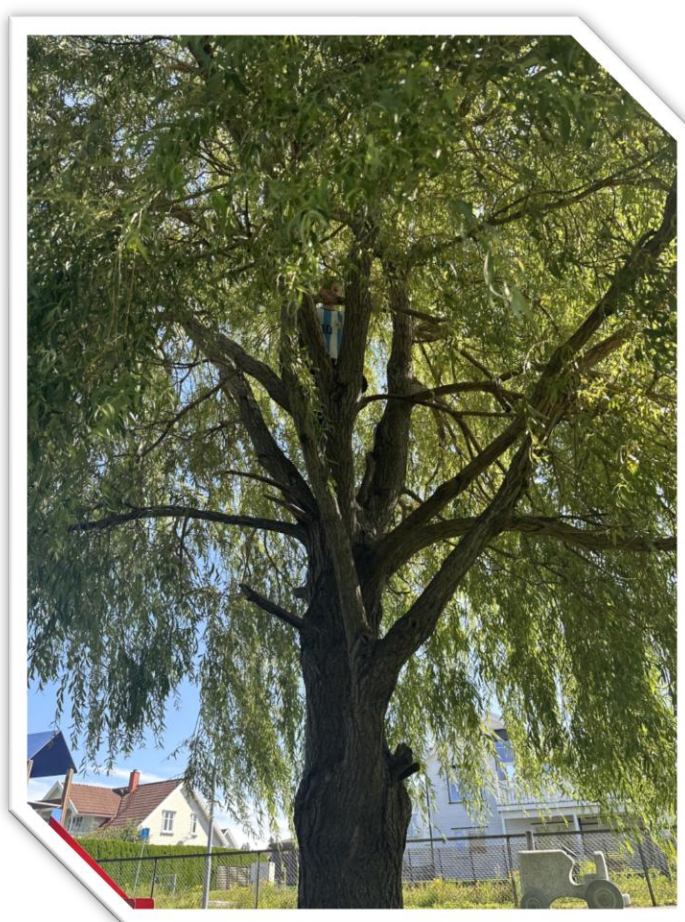
Som et ledd i denne utviklingen har barnehagene i samarbeid med hverandre, initiert og startet et endrings/utviklingsarbeid som skal strekke seg over flere år. Formålet med endringsarbeidet er å forsterke vi følelsen i barnehagen, til tross for at vi utad er enkeltstående barnehager. (selvstendige rettssubjekter) Arbeidet har fått tittelen «Gråtass 2.0» og handler i stor grad om å bryte ned nåværende praksiser, kulturer og strukturer for å kunne se hva vi ønsker å beholde av det «gamle», hvor vi har behov for å fornye oss og i hvilken retning vi skal gå. Retning og rammer skal bli tydeligere for alle som jobber i Gråtass og man skal kunne se og oppleve at man er i Gråtass Barnehage, uavhengig av hvilket bygg man er i, hvilken avdeling man er på eller hvilken ansatt man prater med. Dette vil føre til endringer i barnehagens dokumenter, blant annet barnehagens årsplan og få ulike konsekvenser for hvordan vi drifter barnehagen i fremtiden.

Årsplanen som arbeidsdokument vil være gjenstand for utvikling over de neste årene. Årsplanen vil av den grunn være dynamisk, med tanke på at innholdet vil kunne forandre seg fra år til år. Målet på sikt er at alle ansatte vil kjenne igjen innholdet og vil kunne benytte årsplanen som arbeidsverktøy i sitt daglige arbeid med barna i Gråtass. Det skal merkes og syntes at vi er en Gråtass barnehage!

Visjonen for endringsprosjektet er: «Det skal være enkelt for alle å lykkes i Gråtass Barnehage.»

Filosofi og retning

Gråtass barnehage er inspirert av Reggio Emilia-filosofien, som vektlegger barnets aktive deltakelse i læringsprosesser og ser på barnet som kompetent og kreativt. Denne årsplan er utformet i samsvar med rammeplanen for barnehager og tar hensyn til Gråtass barnehages visjon og verdier. Vi ønsker å skape et inkluderende, utforskende og stimulerende læringsmiljø for barna.

Verdigrunnlaget SMULA

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng.» (KD,2017)

SMULA-verdiene (Skapende, Modig, Undrende, Lekende, Anerkjennende) er fundamentale i vår barnehage. Disse verdiene gjennomfører hverdagen vår, det pedagogiske arbeidet og innholdet i barnehagen. Ved å praktisere SMULA-verdiene, legger vi til rette for lek, læring, dannelse og medvirkning i barnas hverdag, samt i samspill med foresatte og kollegaer.

Skapende innebærer å gi barn muligheten til å utfolde sin fantasi og kreativitet. Vi oppfordrer barna til å tenke utenfor boksen, utforske ulike materialer og uttrykksformer, og oppdage sin egen skaperkraft. Gjennom skapende aktiviteter som tegning, maling, forming og konstruksjon, oppmuntrer vi barna til å uttrykke seg på sine egne unike måter.

Modig handler om å gi barna verktøyene og støtten de trenger for å møte utfordringer, både små og store. Vi ønsker å styrke barnas selvfølelse, motiverende egenskaper og evne til å håndtere ulike situasjoner. Ved å oppmuntre til risikotaking, problemløsning og mestring, hjelper vi barna med å utvikle sin indre styrke og selvtillit.

Undrende ligger til grunn for all læring. Vi oppmuntrer barna til å være nysgjerrige, lekne og stille spørsmål om verden rundt seg. Gjennom å oppdage og utforske, inspirerer vi barna til å tenke kritisk, oppdage sammenhenger og utvikle sin nysgjerrighet. Vi ønsker å skape undringens atmosfære der barna oppfordres til å være aktivt deltagende i sin egen læringsprosess.

Lekende er en viktig del av vårt verdigrunnlag. Vi ser på lek som en vesentlig måte for barn å lære og utvikle seg på. Gjennom lek oppnår barna samspill og felleskap med andre. Vi legger til rette for varierte og meningsfulle lekaktiviteter, både innendørs og utendørs, som stimulerer barnas fantasi, samarbeidsevner, språkutvikling og sosiale ferdigheter.

Anerkjennende betyr å skape et miljø preget av samhold, kommunikasjon, kjærlighet og omsorg. Vi verdsetter mangfoldet og respekterer hver enkelt persons unike egenskaper og perspektiver. Vi oppmuntrer til empati, god kommunikasjon og gjensidig respekt mellom barna, personalet og foresatte. Anerkjennelse er grunnlaget for et positivt læringsmiljø der barna føler seg sett, hørt og verdsatt.

Ved å praktisere SMULA-verdiene skaper vi en barnehagehverdag som er preget av engasjement, kreativitet, utforskning, glede og respekt. I Gråtass Barnehage jobber vi kontinuerlig med SMULA. Ingen dag er lik den forrige, og det bidrar til et varierende arbeidsmiljø, som byr på spennende utfordringer i hverdagen. Verdigrunnlaget skal lede oss i retning av visjonen vår og vise oss hvordan vi sammen kan bidra til en god barndom for hvert enkelt barn.

Barnas egen SMULA

For at barn skal være skapende, modige, undrende, lekende og anerkjennende må de få anledning til å bli kjent med seg selv og sine følelser. Vi jobber for at hvert barn skal få sin egen SMULA slik at de utvikler seg på egne premisser.

Barnehagens visjon – Vi står sammen om en god barndom

Visjonen "Sammen om en god barndom" er et kraftfullt uttrykk som omfavner essensen av vår barnehages verdier og mål. Vi tror på betydningen av fellesskap, samarbeid og inkludering når det gjelder å skape en meningsfull og berikende barndom for hvert enkelt barn. I vår barnehage handler visjonen om å skape et trygt og kjærlig miljø der barn kan utforske, lære og vokse sammen. Vi ønsker å være en solidarisk og støttende ressurs for både barn og deres familier, og skape en atmosfære preget av gjensidig respekt, forståelse og empati. Gjennom lek, utforskning og pedagogiske aktiviteter ønsker vi å stimulere barnas nysgjerrighet, kreativitet og intellektuelle utvikling. Vi vil oppmuntre dem til å ta i bruk sine egne stemmer, uttrykke seg fritt og dyrke sin unike personlighet. Samtidig legger vi vekt på sosial kompetanse, deling, samarbeid og respekt for hverandre.

Visjonen vår er ikke et mål, den er ikke engang målbar. Den skal være som et fyrtårn som blinker i det fjerne og viser oss vei mot det vi syns er viktig, og det er at:

- alle vi i Gråtass Barnehage (barn, foreldre og personal) skal stå sammen, slik at hvert enkelt barn har med seg opplevelsen av å bli sett og hørt i barnehagen
- Barndom er en del av vår profesjon, som pedagoger må vi ha et faglig blikk på barndommen. Det er mange sterke krefter (forskere, marked, politikere, media) som vil ha en del av og definere hva barndom er. Vi ønsker at ordet "barndom" i vår visjon skal være grunnlag for refleksjon og kritisk tenkning, slik at vår plattform blir tydelig i barnehagemarkedet.

"Sammen om en god barndom" er også en påminnelse til våre pedagogisk ansatte om deres viktige rolle i å skape en trygg og positiv atmosfære. Vi ønsker å være en støttende og engasjert samarbeidspartner for familiene, og arbeide sammen for å fremme barnas vekst, glede og velvære.

Kort sagt handler vår visjon om å bygge sterke bånd og skape varige minner som gir barna en god start på livet. Vi er forpliktet til å være en inspirerende og inkluderende barnehage der alle barn kan utfolde seg, oppleve mestring og utvikle seg til selvstendige og robuste individer.

2. Vår pedagogiske plattform

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen. (KD, 2017)

Hva er pedagogikk?

Pedagogikk er vitenskapen om undervisning, læring og oppdragelse. Det omfatter teorier og metoder for å formidle kunnskap og ferdigheter til enkeltpersoner og grupper på en effektiv måte. Pedagogikk undersøker også hvordan mennesker utvikler seg og lærer gjennom hele livet, og hvordan det sosiale, kulturelle og økonomiske miljøet kan påvirke læring. Pedagogikk er en disiplin som omfatter mange forskjellige teorier og tilnærminger til undervisning og læring, og det er bredt anerkjent som en viktig faktor for individuell og samfunnsmessig utvikling og vekst. Pedagogikk spiller en viktig rolle i utviklingen av enkeltindivider, samt i utviklingen av samfunn og kulturer.

Hva er et pedagogisk grunnsyn?

Med pedagogisk grunnsyn menes den virkelighetsoppfatning, de kunnskaper, verdier og holdninger som ligger til grunn for den pedagogiske virksomheten.

Hva er en pedagogisk virksomhet?

En pedagogisk virksomhet i barnehagesammenheng er en institusjon eller organisasjon som har som hovedmål å tilby pedagogiske tjenester for barn i alderen 0-6 år. Dette inkluderer å tilby et miljø som er tilrettelagt for læring, lek og utvikling, og å gi støtte og veiledning til barna og deres foreldre eller omsorgspersoner. En pedagogisk virksomhet kan være en offentlig eller privat barnehage, en familiebarnehage eller en annen form for pedagogisk tilbud for barn. Det er viktig at pedagogisk praksis er basert på teoretisk kunnskap og forskning om barns læring og utvikling, og at den er tilpasset barnas individuelle behov og interesser.

Pedagogisk grunnsyn

Et pedagogisk grunnsyn er de fundamentale og overordnede antagelsene, verdiene og prinsippene som ligger til grunn for en pedagogisk praksis. Det handler om hvordan man ser på barn, læring, utvikling, og hvilken rolle pedagogen har i dette arbeidet. Pedagogisk grunnsyn kan være basert på filosofi, teori og forskning, og kan variere mellom ulike pedagogiske tilnærminger og metoder.

For vår del handler det i stor grad om inspirasjoner fra Reggio Emilia-pedagogikken, som har et grunnsyn om at barn har en rekke ulike intelligenser, og at læring og utvikling skjer i samspill med omgivelsene og andre mennesker.

Et pedagogisk grunnsyn er viktig for å kunne gi en helhetlig og sammenhengende pedagogisk praksis, og for å kunne begrunne og reflektere over de valgene og beslutningene som tas i arbeidet med barn.

På bakgrunn av dette har vi utarbeidet en pedagogisk erklæring.

Den pedagogiske erklæringen skal oppleves som forpliktende for alle brukere av barnehagen.

Pedagogisk erklæring

- ✓ Vi i Gråtass Barnehage respekterer barn. Barn har rett til innflytelse på eget liv ved å kunne velge mellom aktiviteter og venner.
- ✓ Dagene i barnehagen skal ha rom for barnets spontanitet. Barn er kompetente og barndommen har sin egen verdi.
- ✓ Vi vil sørge for at barnas reaksjoner/synspunkter tas på alvor og lyttes til, og sørge for at barna får anledning til å påvirke planer og aktiviteter.
- ✓ Barnet er sosialt og trenger å omgås sosiale mennesker for å utvikle seg. Barnet trenger voksne som anerkjenner barnet og bekrefter barnets tanker og følelser.
- ✓ Vi vil ikke idyllisere fortidens oppvekstvilkår: Barndommen i dag er ikke den samme som i går, men like verdifull!

Anerkjennelse – Respekt – Toleranse

For at barn skal utvikle respekt for andre, må de selv bli møtt med respekt. Barn trenger omgivelser som bidrar til at de utvikler en positiv identitetsopplevelse, selvrespekt og en god selvfølelse. De trenger å bli møtt av anerkjennende voksne i alle situasjoner. Voksne som ser dem for den de er, ikke for det de gjør eller ikke gjør.

En anerkjennende bevisst voksen er opptatt av hvordan barna har det på innsiden, hva de føler og erfarer, og er villig til å jobbe med og justere sine egne reaksjoner til beste for barna.

Barn trenger at alle følelser, også sinne og frustrasjon, blir møtt med respekt. Følelser er aldri «feil», og vi må lære barna hvordan de håndterer sterke følelser. I barnehagen skal barna få erfare at vi er ulike og likevel gir rom for hverandre og viser respekt.

Barnehagen sine formeninger om Anerkjennelse, respekt og toleranse

- ✓ Prinsippet om respekt og likeverd må være en grunnholdning.
- ✓ Barna skal oppleve seg selv og sin familie som verdifulle og godtatt.
- ✓ Barna har rett til å uttrykke seg og delta ut fra sine forutsetninger.
- ✓ Barndommen har egenverdi i menneskets livsløp.
- ✓ Barna får grunnleggende holdninger til seg selv og andre mennesker gjennom alle de erfaringer de får i sin tidlige barndom. Alle voksne som møter barn påvirker på en eller annen måte.
- ✓ Det vesentlige er ikke at vi «kan de riktige holdningene», men at vi lever dem ut i praksis.
- ✓ Vi vil vise respekt for barn som barn, ikke som voksne. Det betyr blant annet at vi som voksne er forpliktet til å ta en del valg for barna, men vi skal vise barnet at vi anerkjenner barnets rett til å uttrykke og eie sine følelser og reaksjoner.
- ✓ Voksne og barn er likeverdige, men ikke likestilte.
- ✓ Barn har rett til å fritas for en god del ansvar.
- ✓ Barn har rett til voksne omsorgspersoner som er «voksne»!
- ✓ Barn trenger omgivelser som gir dem mye selvrespekt og selvfølelse, ikke bare selvtillit basert på «å være flink».
- ✓ Barn har rett til innflytelse på eget liv ved f.eks. å kunne velge venner og aktiviteter.
- ✓ Barn skal gis frihet til å utforske sine omgivelser ut fra egen lyst.

Den norske barnehagetradisjonen

Den norske barnehagetradisjonen er kjent for å bygge på et helhetlig læringssyn og en dyp respekt for barndommens egenverdi. I Norge betraktes barnehagen ikke bare som et sted der barna oppholder seg i påvente av skolestart, men som en viktig arena for læring, utvikling og utforskning.

I den norske barnehagetradisjonen verdsettes lekens betydning som en naturlig og sentral del av barns utvikling. Lek blir ansett som en grunnleggende læringsform, der barna eksperimenterer, utforsker og utvikler både sine kognitive og sosiale ferdigheter. Gjennom leken får barna muligheten til å uttrykke seg, være kreative og lære å samhandle med andre. Barnehagen legger derfor stor vekt på å tilrettelegge for varierte lekemuligheter og skape et trygt og stimulerende miljø.

Den norske barnehagetradisjonen legger også stor vekt på barns medvirkning og involvering i egen læring. Barna oppmuntres til å være aktive deltakere i sin egen hverdag og i planleggingen av aktiviteter. Dette bidrar til å utvikle barnas selvstendighet, beslutningsevner og ansvarfølelse. Barnehagen fungerer som et demokratisk rom der barna får muligheten til å uttrykke sine meninger, ta egne valg og lære å forstå andres perspektiver.

I tillegg til lek og medvirkning, vektlegger den norske barnehagetradisjonen også omsorg og trygghet som grunnleggende forutsetninger for barns læring og utvikling. Barnehagen skal være et sted der barna opplever omsorg, respekt og emosjonell støtte. Personalet i barnehagen har en viktig rolle som omsorgspersoner og støttespillere, og de legger til rette for nære relasjoner og trygge rammer som fremmer barnas trivsel og læring.

Den norske barnehagetradisjonen har dermed et helhetlig læringssyn som anerkjenner betydningen av lek, medvirkning og omsorg i barns utvikling. Ved å skape et inkluderende og stimulerende miljø legger barnehagen grunnlaget for barnas læring, sosiale kompetanse og personlige vekst. Barndommens egenverdi blir verdsatt, og barnehagen ses som en verdifull periode i seg selv, der barna får utforske, oppleve glede og bygge fundamentet for fremtidig læring og utvikling.

3. Barnehagens satsningsområder

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og dannelse og gi barn mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barngruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen. (KD, 2017)

Gråtass Barnehage arbeider med inspirasjoner fra Reggio Emilia

Reggio Emilia filosofien inneholder i stor grad tanker, verktøy, arbeidsmåter, metoder som skal være med på å realisere rammeplanen.

Reggio Emilia er en pedagogisk tilnærming som har sitt opphav i byen med samme navn i Nord-Italia. Filosofien er basert på visjonen om at barn er kompetente, nysgjerrige og kapable til å konstruere sin egen kunnskap gjennom utforskning og samspill med verden rundt seg. Reggio Emilia-tilnærmingen er en måte å realisere rammeplanen på, som legger vekt på barns rett til medvirkning, kreativitet og dybdelæring.

Sentrale prinsipper i Reggio Emilia-filosofien inkluderer anerkjennelsen av barn som unike individer med egne interesser, behov og læringsstiler. Lærerne fungerer som veiledere og medforskere, og oppmuntrer barna til å utforske ulike temaer og prosjekter som interesserer dem. Denne tilnærmingen fremmer også samarbeid og kommunikasjon mellom barna, hvor de får muligheten til å uttrykke sine tanker, ideer og hypoteser gjennom ulike språklige og kreative uttryksformer.

Reggio Emilia vektlegger også betydningen av det fysiske miljøet i læringsprosessen. Klasse- eller rominnredning blir nøye planlagt for å inspirere til utforskning og stimulere barnas nysgjerrighet. Materialer og ressurser er tilgjengelige og organisert på en måte som oppfordrer til kreativitet og eksperimentering. Rom for refleksjon og dokumentasjon av barnas arbeid er også viktige elementer i Reggio Emilia-metoden.

Gjennom Reggio Emilia-tilnærmingen blir barn oppmuntret til å være aktive deltakere i sin egen læringsprosess. De oppfordres til å stille spørsmål, utforske, reflektere og lære gjennom erfaring. Ved å understreke betydningen av barnets egen undring og nysgjerrighet, gir Reggio Emilia-filosofien en unik tilnærming til realiseringen av rammeplanen.

Denne pedagogiske tilnærmingen har blitt anerkjent og implementert internasjonalt som et verdifullt bidrag til barneutdanning. Reggio Emilia-metoden gir et inspirerende rammeverk som oppfordrer til dybdelæring, sosial interaksjon og kreativ tenkning, og gir barna muligheten til å blomstre som utforskere, problemløser og aktive medborgere i samfunnet.

Å jobbe Reggio Emilia-inspirert i barnehagen innebærer å skape et læringsmiljø som er basert på filosofien og prinsippene bak Reggio Emilia-tilnærmingen. Her er noen konkrete eksempler på hvordan man kan implementere denne tilnærmingen i barnehagen:

Prosjektbasert læring

Reggio Emilia vektlegger prosjektbasert læring, der barna tar del i langsiktige prosjekter som utforsker et tema av interesse. For eksempel kan barna velge å utforske insekter. Lærerne kan da legge til rette for ekskursionser, forskning, kunstneriske uttrykk og samtaler rundt insekter. Barna kan også lage en "insektshage" der de observerer og dokumenterer ulike insekter de finner. Dette gir dem mulighet til å fordype seg i temaet, stille spørsmål og utvikle sin forståelse.

Dokumentasjon

En viktig del av Reggio Emilia-tilnærmingen er å dokumentere barnas arbeid og læring. Dette kan gjøres ved å ta bilder, lage skriftlige beskrivelser, lage kunstneriske uttrykk eller ved hjelp av digitale verktøy. For eksempel kan lærerne fotografere og lage en fotoutstilling av barnas arbeid og aktiviteter knyttet til et spesifikt prosjekt. Dette gir barna og deres familier mulighet til å reflektere over og gjenopplage sin egen læring og utvikling. Rolle som medforsker: I Reggio Emilia-inspirerte barnehager er lærerne medforskere sammen med barna. De lytter til barnas ideer, stiller spørsmål og deltar aktivt i utforskningen. For eksempel kan læreren legge frem en åpen utfordring som "Hvordan kan vi bygge det høyeste tårnet?" og jobbe sammen med barna for å eksperimentere med ulike materialer og løsninger. Dette bidrar til å styrke barnas kreativitet, problemløsningsferdigheter og selvstendighet.

Det tredje læringsmiljøet

Reggio Emilia vektlegger betydningen av det tredje læringsmiljøet, som refererer til det sosiale og fysiske miljøet som skapes av barna og lærerne sammen. Barnehagen kan være nøye utformet med ulike rom som inspirerer til forskjellige aktiviteter og interaksjoner. For eksempel kan et atelier være et rom der barna kan utforske kunst og uttrykk, mens et konstruksjonsområde kan være dedikert til å bygge og konstruere. Lærerne kan organisere materialer og ressurser på en måte som inviterer til utforskning og samarbeid.

Gjennom disse eksemplene kan barnehagen skape et miljø der barna oppmuntres til å være nysgjerrige, utforskende og aktive deltakere i sin egen læring.

Ved å implementere Reggio Emilia-inspirerte praksiser i barnehagen, legger man vekt på barns stemme, interesser og medvirkning. Her er noen flere konkrete eksempler:

Dialog og refleksjon

Reggio Emilia-filosofien fremmer betydningen av å lytte til barnas tanker, ideer og perspektiver. Lærerne kan tilrettelegge for daglige samtaler og refleksjoner der barna får muligheten til å dele og uttrykke seg. For eksempel kan lærerne legge til rette for gruppesamtaler om en bestemt opplevelse, der barna deler sine tanker, stiller spørsmål og utforsker ulike perspektiver. Dette bidrar til å utvikle barnas språklige og kommunikative ferdigheter samt deres evne til å lytte og respektere andres meninger.

Åpne materialer og ressurser

Reggio Emilia-tilnærmingen verdsetter bruk av åpne materialer som kan stimulere barnas fantasi og kreativitet.

Lærerne kan tilby ulike materialer som maling, leire, naturmaterialer og gjenbruksmaterialer. Barna får da frihet til å utforske og bruke materialene på egne måter, uten begrensninger eller forutbestemte instruksjoner. Dette oppfordrer til eksperimentering, problemløsning og unike uttrykksformer.

Samarbeid med foreldre og lokalsamfunn

Reggio Emilia-tilnærmingen vektlegger samarbeidet mellom barnehagen, foreldre og lokalsamfunnet. Lærerne kan invitere foreldre til å delta i ulike aktiviteter og prosjekter i barnehagen. For eksempel kan de be om foreldrenes ekspertise eller ressurser som kan berike barnas læring. Barnehagen kan også organisere fellesarrangementer eller utstillinger for å feire barnas arbeid og inkludere det bredere samfunnet.

Kontinuerlig observasjon og tilpasning

Reggio Emilia-tilnærmingen oppfordrer til kontinuerlig observasjon av barnas interesser, utvikling og læring. Lærerne kan dokumentere barnas framgang gjennom bilder, notater og kunstneriske uttrykk. Disse observasjonene gir grunnlag for å tilpasse aktiviteter, materialer og prosjekter basert på barnas behov og interesser. Dette sikrer en individuell og tilpasset tilnærming til læring. Gjennom å jobbe Reggio Emilia-inspirert i barnehagen får barn mulighet til å utvikle seg som selvstendige, nysgjerrige og kreative individer. Barnehagens rolle er å være en støttende og stimulerende læringsarena der barnas interesser, tanker og uttrykk blir verdsatt og respektert.

Litteratur

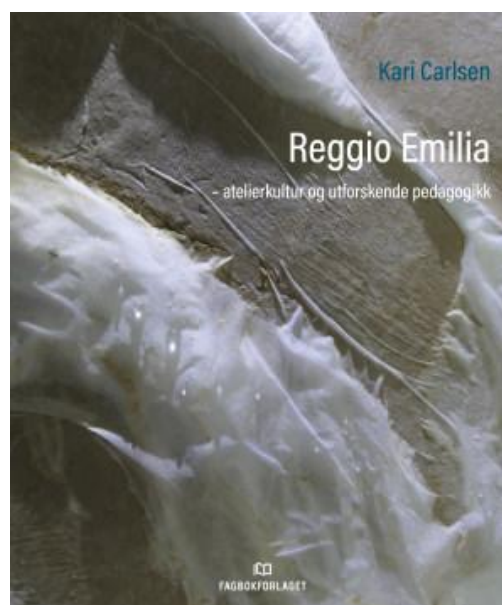
Personalet i Gråtass barnehage skal gjennom barnehageåret 2024-2025 gjøre seg kjent med Alice Kjær og hennes bøker. Innholdet og teoriene er sterkt knyttet opp mot Reggio Emilia og støtter oppunder tanken om det kompetente barnet. Boka «Prosjektarbeid i barnehagen» er bygget opp som en innføring i prosjektarbeid og skal være til inspirasjon både i forhold til tenkningen rundt prosjekt og barn, men også med tanke på praktisk tilrettelegging. Denne boken er på ingen måte noen fasit for oss i arbeidet med prosjektarbeid og dokumentasjon, men mer som et utgangspunkt for å skape et kollektiv språk knyttet til dette arbeidet med barna. Vi skal fortsatt ha en kritisk inngang til teorier og sannheter vi møter og vi skal hele tiden kunne bringe inn ny teori og andre perspektiver. Arbeidet med prosjekt og pedagogisk dokumentasjon er en av barnehagens satsningsområder.

I barnehagens prosjektarbeid er det barna som viser vei. Personalet er medskapere og deltagende observatører i læringsprosessene som viser vei. Personalet er medskapere og deltagende observatører i læringsprosessene som et prosjektarbeid består av. Det betyr at personalet utfordrer og utdyper barnas fordypning og engasjement (Kjær, 2017).

Pedagogisk dokumentasjon kan omtales som et systematisk kvalitetsutviklingsarbeid i barnehagen. Det er en holdning eller tilnærming til det pedagogiske arbeidet som er inspirert av en demokratisk og lyttende pedagogikk (Lenz Taguchi, Åberg, 2006).

Gjennom dette barnehageåret skal vi i hovedsak ha fokus på prosjektarbeid som arbeidsmetode, med inspirasjoner fra Reggio Emilia, med bøkene til Alice Kjær som utgangspunkt.

Parallelt med dette arbeidet skal vi rette fokuset i enda større grad mot den autoritative voksenrollen, som i stor grad gjenspeiles i Reggio Emilia filosofien og i litteraturen til Kari Carlsen og Pål Roland.

4. Barns medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. Også de yngste barna og barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale, har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår. Barnehagen må observere og følge opp alle barns ulike uttrykk og behov. Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta. (KD, 2017)

Medvirkning - å virke med andre i et fellesskap

Barnehagen gjenspeiler på mange måter samfunnet barna skal integreres i. Barn skal utfolde seg, oppleve, leke, lære innenfor rammer av de normer og regler som gjelder i barnehagen og som ivaretar fellesskapet.

Medvirkning er ikke det samme som selvbestemmelse. Medvirkning skjer i et fellesskap og gjennom dialog. Det er en kontinuerlig prosess i samspill mellom barn og bevisste barnehageansatte. Barna skal ha innflytelse og mulighet for å uttrykke seg gjennom deres hverdag i barnehagen. De skal bli oppmuntret av de voksne rundt seg til å bidra med sine tanker, ideer og forslag.

Barn skal ha en hverdag der de blir sett, hørt og forstått. På den måten vil barna vokse opp i et romslig, anerkjennende miljø hvor de lærer at «min stemme» blir hørt, og at «jeg» kan være med på å påvirke og bidra. Barna vil også erfare at andre har ulike ønsker og behov som også må lyttes til.

Det kreves Modige, Undrende, Lekende og Anerkjennende ansatte som er bevisst sin voksenrolle og ser på barna som likeverdige. Ansatte må kunne lytte til, forstå og tolke hva det enkelte barnet egentlig trenger. Derfor samtaler vi med barna, observerer deres lek og interesser og bringer dette inn i de pedagogiske planene.

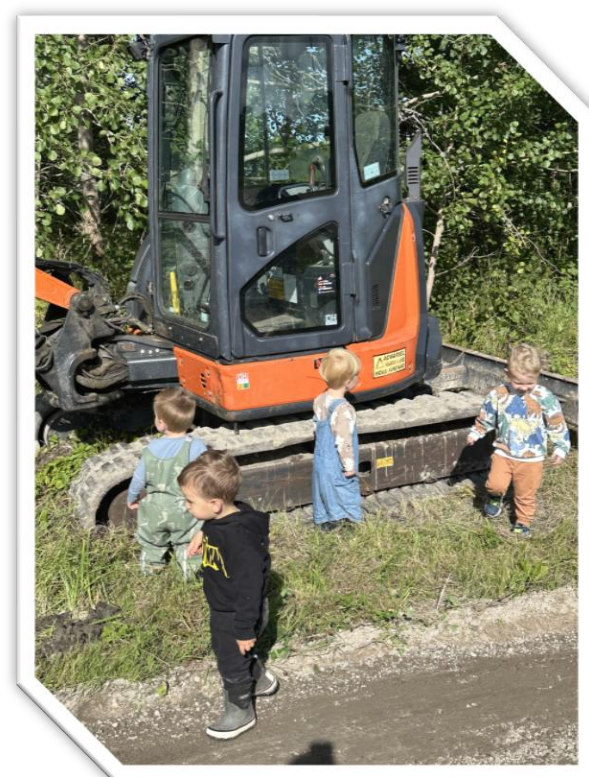
Medvirkning - å virke med andre i et fellesskap

I Gråtass Barnehage Torp involverer vi barna i planleggingen av aktiviteter og prosjekter. Vi tar hensyn til deres interesser, ønsker og behov når vi utformer aktivitetsplaner. Sammen med barna reflekterer og beslutter vi hvilke temaer, materialer eller utfordringer vi ønsker å oppleve i hverdagen. Gjennom lek, aktiviteter, og kommunikasjon får barna komme med meninger, ideer og bekymringer. På denne måten skaper vi et trygt og inkluderende fellesskap. Vi oppmuntrer barna til å være aktive deltakere i sin egen hverdag ved å gi dem muligheter, tid og rom til å utforske og forske på temaer de interesserer seg for. Når vi legger til rette for eksperimentelle og utforskende aktiviteter kan barna stille spørsmål, observere og komme med egne teorier og hypoteser.

Gjennom prosjektarbeid får barna samarbeide om å planlegge og gjennomføre aktiviteter. Dette bidrar til å utvikle deres sosiale ferdigheter, kommunikasjonsevner og evne til å ta demokratiske beslutninger sammen. Vi involverer barna i dokumentasjon, og sammen reflekterer vi over uttrykk og opplevelser. Dette kan gjøres gjennom bilder, tekst, tegninger og samtaler. Vi lar barna selv få bidra til å velge hva de ønsker å dokumentere og hvordan de ønsker å presentere det. Metodene vi bruker må tilpasses barnas alder og modningsnivå, og sikre at deres meninger og perspektiver blir verdsatt og respektert.

«Barna har den siste tiden blitt opptatt av insekter, og vi har snakket om hvor de kan bo, hva de spiser og hvordan de lever. Barna ønsker å gå tur i skogen for å se om vi kan finne noen flere insekter der. Sammen med barna planlegger vi en tur til skogen hvor barna kan gå på jakt etter insekter, for å utforske mer. På vei til skogen får barna øye på en gravemaskin. Barna viser tydelig interesse for gravemaskinen og derfor velger de ansatte å følge opp barnas interesser. På denne turen kom vi oss aldri til skogen for å utforske insektene. Personalet valgte å gå vekk fra den opprinnelige planen for å følge opp det som var spennende der og da.»

5.Læring

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring.(KD, 2017)

I vår barnehage setter vi barnas naturlige nysgjerrighet og utforskertrang i fokus. Vi ønsker å skape et stimulerende miljø hvor barna opplever glede og mestring gjennom lek, utforskning og læring. Gjennom varierte og utfordrende aktiviteter oppmuntrer vi barna til å tenke kritisk, stille spørsmål og komme med egne ideer.

Vi tror på en prosessorientert tilnærming til læring, der barna får utforske ulike emner og temaer over tid. Ved å gi rom for barnas interesser og engasjement, legger vi til rette for dypdykk i prosjekter som inspirerer og motiverer dem. Barnehagen skal være et sted hvor barna får utfolde seg og utvikle sine ferdigheter, samtidig som de opplever fellesskap og samarbeid i læringsprosessen.

Vi ønsker å skape et læringsfellesskap hvor barna får bidra både i sin egen og i andres læring. Gjennom samhandling og utforskning av sammenhenger får barna mulighet til å utvide sine perspektiver og oppnå ny innsikt. Vi legger vekt på at barna får bruke hele kroppen og alle sine sanser i sine læringsprosesser, slik at de kan utforske verden på en helhetlig og meningsfull måte. Gjennom våre inspirasjoner fra Reggio Emilia filosofien har vi en grunnleggende tro på at barn lærer best når de er aktive deltakere i sine egne læringsprosesser, og at samspill med andre barn og voksne er avgjørende for denne læringen.

I Gråtass Barnehage Torp legger vi til rette for læring ved å skape et miljø som fremmer barnas naturlige nysgjerrighet og utforskertrang. Gjennom å tilpasse rommene med varierte og utforskende materialer, farger og former som vekker interesse, gir vi barna muligheten til å lære gjennom lek og kreativ utfoldelse.

Vi oppmuntrer barna til å stille spørsmål og utforske svarene gjennom aktiviteter, eksperimenter og lek. Dette gir dem mulighet til å tenke kritisk og utvikle egne ideer. Læring handler om mer enn bare kognitiv utvikling – vi tilbyr også aktiviteter som utfordrer barnas motoriske ferdigheter, som puslespill, byggeprosjekter og rollespill, for å sikre en helhetlig tilnærming til barnas utvikling.

Gjennom samtaler og samarbeid oppmuntrer vi barna til å komme med egne løsninger og refleksjoner over egne valg. Ved å legge til rette for prosjekter som er basert på barnas interesser, gir vi dem muligheten til å fordype seg i temaer som motiverer og inspirerer. På denne måten støtter vi en prosessorientert tilnærming til læring, der barna får utforske emner over tid, og hvor deres engasjement og interesser styrer retningen.

Samarbeid og samhandling står også sentralt i vår tilnærming. Vi legger til rette for aktiviteter som fremmer fellesskap, som regelleker, rollespill og felles konstruksjonsleker, hvor barna får oppleve gleden av å skape noe sammen. Ved å lytte til barnas interesser tilpasser vi aktiviteter og prosjekter slik at de bygger videre på det barna er opptatt av, og lar dem være aktive deltakere i egne læringsprosesser.

I Gråtass Barnehage Torp tror vi på å skape et læringsfellesskap hvor barna ikke bare bidrar til egen læring, men også til andres. Gjennom samhandling og utforskning av sammenhenger utvider barna sine perspektiver og oppnår ny innsikt. Vi legger vekt på at barna får bruke hele kroppen og alle sine sanser i læringsprosessen, noe som gir dem en helhetlig og meningsfull utforskning av verden.

Med inspirasjon fra Reggio Emilia-filosofien har vi en grunnleggende tro på at barn lærer best når de er aktive deltakere i egne læringsprosesser, og at samspillet med andre barn og voksne er avgjørende for denne læringen. Barnehagen skal være et sted der barna opplever glede, mestring og en dyp følelse av fellesskap i læringsprosessen.

6.Omsorg

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger. (KD 2017)

Omsorg beskrives som en forutsetning for å i hele tatt kunne være en medarbeider i vår barnehage. Vi anser det som en av grunnpilarene i barnehageprofesjonen!

Omsorg kommer i ulike former, det betyr også at hvordan man utøver og mottar omsorg også vil være svært individuelt.

I Gråtass Barnehage bruker ansatte mye tid på å bli kjent med barna fra de starter i barnehagen fram til de begynner på skolen.

De ulike behovene for omsorg endrer seg i takt med barnas øvrige utvikling og vi skal blant annet kunne kjenne barna ut i fra deres interesser, humor, følelsesregister, grenser og behov. Det krever stor kompetanse hos medarbeiderne og en genuin interesse for mennesker.

I Gråtass Barnehage Torp er omsorg en sentral del av hverdagen vår, og det ligger til grunn for barnas trygghet, trivsel og utvikling. Omsorg handler om å skape en trygg relasjon til hvert enkelt barn, der vi ser og møter deres individuelle behov på en varm og støttende måte.

Vi viser omsorg ved å kunne tone oss inn på den elleve måneder gamle gutten som har sin første dag i barnehagen. Dette krever at vi oppfatter de nonverbale signalene hans, og responderer med nærvær og ro for å gi ham trygghet. Når fireåringen strever med å regulere følelsene sine, møter vi ham i den følelsen han står i, og gir ham den støtten han trenger for å finne tilbake til balansen.

Treåringen som vil klare å smøre brødskiva selv, får både støtte og utfordring, fordi vi vet hvor viktig det er for mestringsfølelsen å få prøve selv. I situasjoner hvor ord ikke strekker til, tilbyr vi trøst – både med ord og uten – og et trygt fang i uforutsigbare situasjoner. Vi setter tydelige grenser når det trengs, fordi barn trenger forutsigbarhet og veiledning for å utvikle trygghet.

Omsorg er ikke bare noe vi gir til barna, men også til våre medarbeidere. En god klem til en kollega som trenger det, viser at omsorg strekker seg utover det som er synlig, og at vi tar vare på hverandre.

Omsorg er så mangfoldig, og det utøves i mange ulike kontekster hver eneste dag. Som Kunnskapsdepartementet (2017) beskriver, er omsorg en forutsetning for at barna skal utvikle empati og nestekjærlighet, og den skal bidra til trivsel, glede og mestring. I Gråtass Barnehage legger vi derfor stor vekt på å bli kjent med barna, deres interesser, grenser og behov, slik at vi kan tilpasse omsorgen etter hvert enkelt barns utvikling.

Omsorg er en grunnpilar i barnehageprofesjonen, og i vår barnehage krever det kompetanse og en genuin interesse for mennesker. Vi skaper et miljø hvor barna ikke bare mottar omsorg, men også får rom til å utøve omsorg for andre. På den måten legger vi til rette for at de kan utvikle tillit til seg selv og andre, og bygge gode, omsorgsfulle relasjoner som grunnlag for videre utvikling.

7.Danning

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.

I barnehagen skal barna få delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold. Barna skal støttes i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av. Gjennom samspill, dialog, lek og utforskning skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer. (KD, 2017)

Vi ser på danning som en livslang prosess der barna utvikler sin egen identitet, verdier og holdninger. Vi legger til rette for et inkluderende og mangfoldig fellesskap der barna får erfaringer med demokrati, medvirkning og respekt for seg selv og andre. Gjennom kunstneriske og kreative uttrykksformer oppfordrer vi barna til å utforske og uttrykke sin egen identitet. Vi verdsetter samarbeid og gjensidig respekt i arbeidet med å bygge et felles verdigrunnlag.

Vi ser på foreldre som viktige samarbeidspartnere i barnas utvikling og læring. Vi legger til rette for åpen kommunikasjon og jevnlig dialog med foreldre, der vi deler kunnskap, erfaringer og refleksjoner om barnas trivsel og utvikling. Vi ønsker å skape et inkluderende barnehagemiljø der foreldre og samfunnet rundt oss inviteres til å delta i ulike aktiviteter og prosjekter.

Ved å legge til rette for læring, omsorg og danning skaper vi et miljø der barna blir ivaretatt som aktive, utforskende og kreative individer. Vår årsplan er en veiledning for vårt pedagogiske arbeid, men er også fleksibel og tilpasses barnas interesser og behov i løpet av barnehageåret.

Danning er en prosess som foregår i samspill med andre mennesker. Det handler om å utvikle selvinnsikt, evne til refleksjon og kritisk tenkning. Danning skjer i samspill med omgivelsene og er en forutsetning for meningsdanning, kritikk og demokrati. Danning i barnehagen skal forankres i verdiene i formålet. Gjennom gode dannelsprosesser settes barn i stand til å håndtere livet ved at de utvikler evnen til å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverden, og til å se seg selv som et verdifullt medlem av et større fellesskap.

Danning er mer enn utvikling, mer enn læring, mer enn omsorg, mer enn oppdragelse og mer enn sosialisering. Samtidig rommer danning alt dette. Barn må få utfordringer, muligheter til å utvikle kunnskaper og ferdigheter, og støtte for å handle omsorgsfullt og gjøre etisk begrunnede valg.

Gjennom danning legges grunnlaget for barnets allsidige utvikling. En viktig forutsetning for at barna skal utvikle evne til å kommunisere med andre ligger i måten lek og hverdagsliv ivaretas på. Trygghet er en forutsetning for utvikling. I Gråtass Barnehage er vi opptatt av «inntoning» i møte med barn og bruker god tid på å bli kjent med hver enkelt for å opparbeide den tilliten som er nødvendig i enhver relasjon. Og nettopp disse relasjonene som skapes mellom barn – barn og barn - personal er helt essensielle i et samspill der barna skal få kunne uttrykke sine meninger og ta del av de demokratiske verdiene vi verdsetter så høyt.

I Gråtass Barnehage Torp ser vi på danning som en livslang prosess der barna utvikler sin identitet, verdier og holdninger. Vi tilrettelegger for danning ved å gi barna mulighet til å utforske og uttrykke seg selv gjennom ulike aktiviteter som fremmer selvutfoldelse og refleksjon. Dette skaper et grunnlag for at barna kan utvikle et sterkt selvbylde og en klar forståelse av sine verdier.

I vårt barnehagemiljø er det viktig at barna får medvirke i beslutningsprosesser. Vi legger til rette for situasjoner der de kan øve seg på demokratiske verdier som samarbeid, respekt og likestilling. Dette gir barna erfaringer med å delta aktivt i fellesskapet, og de lærer å verdsette andres perspektiver. Gjennom ulike aktiviteter, som tegning, maling og drama, oppmuntrer vi barna til å uttrykke sin identitet og følelser, noe som er en viktig del av dannelsprosessen.

Samspill med både voksne og andre barn er en sentral del av barnas danning. Vi legger vekt på refleksjon, kritisk tenkning og meningsdannelse i disse interaksjonene, slik at barna utvikler evnen til å forstå seg selv og sine omgivelser. Trygghet er en forutsetning for at barna skal kunne uttrykke seg fritt, og derfor er relasjonsbygging og tillit essensielt i vårt arbeid. Gjennom inntoning med hvert enkelt barn sørger vi for at de føler seg ivaretatt og sett.

Vi gir også barna utfordringer som hjelper dem med å utvikle kunnskaper og ferdigheter, samtidig som vi støtter dem i å ta omsorgsfulle og etisk begrunnede valg i hverdagen. Dette bidrar til at de ser seg selv som verdifulle medlemmer av fellesskapet og lærer å ta ansvar for sine handlinger.

I Gråtass Barnehage Torp er demokratisk medvirking en viktig del av hverdagen. Barna får muligheten til å uttrykke sine meninger og delta i beslutninger som påvirker dem, noe som gir dem en følelse av deltakelse og innflytelse. Dette skaper et meningsfullt grunnlag for at barna kan utvikle forståelse for demokratiske verdier, både i barnehagen og i livet videre.

Vi tror på at danning skjer i samspill med andre mennesker, og vi arbeider aktivt for å skape et inkluderende og mangfoldig fellesskap. Gjennom å utforske verden med nysgjerrighet og åpenhet, legges grunnlaget for at barna kan forholde seg til omgivelsene på en kritisk og reflektert måte. Danning i Gråtass Barnehage Torp handler om mer enn bare læring og utvikling – det handler om å gi barna de ferdighetene de trenger for å håndtere livet, som selvinnsikt, kritisk tenkning og evnen til å handle etisk.

8. Mangfold og likestilling

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.

Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. Barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier, religion og livssyn. Det skal være plass for en åndelig dimensjon i barnehagen som må brukes som utgangspunkt for dialog og respekt for mangfold.

Barnehagen skal legge til rette for kultur møter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap. Barnehagen skal by på varierte impulser, opplevelser og erfaringer og omfatte lokale, nasjonale og internasjonale perspektiver. Barnehagen skal synliggjøre samisk kultur og bidra til at barna kan utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet. Barnehagen skal synliggjøre et mangfold i familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen. (KD, 2017)

Mangfold

Mangfold og inkludering er fundamentet i barnehagens verdigrunnlag. Barnehagen skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet i forhold til funksjonsnivå, alder, kjønn, kultur/ språk og familiebakgrunn. Rammeplanen er tydelig på at barnehagen skal være et inkluderende fellesskap med plass til det enkelte barn. Personalet har ansvar for at de selv og alle i gruppen, er betydningsfulle personer for fellesskapet.

Her i Gråtass Barnehage Torp har vi et mangfoldig fellesskap. Her er både barn og personale med ulike bakgrunner, morsmål, alder og funksjonsnivåer. Her har vi plass til deg akkurat som du er.

Det flerkulturelle fellesskapet

Norge er et flerkulturelt og mangfoldig samfunn. Livet i barnehagen kan gjenspeile dette. Gjennom året vil vi gjerne at barn og foreldre lar oss få kjennskap til andre kulturers skikker og tradisjoner. Vi trenger innspill og hjelp slik at vi kan gi barna utvidet innsikt, for eksempel i andre lands/folks skikker, sanger, matretter o.l.

Mangfoldet av flerkulturelt samfunn vises under høstens FN dag i Gråtass barnehage Torp. Dagen markeres ved at familier kan ta med seg en matrett som er typisk for deres familie. Kokken vår lager også en matrett som er internasjonalt. Veggene er dekorert med flagg til alle land som er representert i barnehagen.

Livssyn

Utgangspunktet for markering av høytider er hentet fra Rammeplanen: «Tradisjoner og innhold som de aller fleste kan samles om». Opplæring til tro er hjemmenes ansvar (jfr. Rammeplanen). Barna skal oppleve at foreldrenes tro og livssyn respekteres. I barnehagen undrer vi oss sammen med barna og viser respekt for familiens ulike livssyn. Alle barnehager har lovpålagt plikt til å motarbeide alle former for diskriminering og rasisme. Videre skal de jobbe for å fremme demokrati.

I Gråtass Barnehage Torp markerer vi de ulike høytidene som er representert i barnehagen. Vi setter stor pris på vårt gode samarbeid med foresatte om hvordan deres familie markerer sine høytider. Vi undrer oss sammen og lærer om hverandres likheter og ulikheter.

Samisk språk og kultur

I Gråtass Barnehage er vi opptatte av at Samene er Norges urbefolkning. Samisk språk og kultur er en sentral del av det vi i dag betegner som «norsk». Vi ønsker at barna skal ha kjennskap til og kunnskap om samisk tradisjon og samisk samtid.

I gråtass Barnehage Torp blir den samiske nasjonaldagen markert hvert år. Vi leser og tilegner oss kunnskap om samisk kultur, lytter til samisk musikk, forteller samiske eventyr denne dagen.

Likestilling

I Gråtass Barnehage ønsker vi å ha fokus på barns særlige behov og gi dem erfaringer som utvikler et bredt spekter av ulike ferdigheter og evner. Altså en individuell tilnærming til hvert enkelt barn, som både kan ha en tilnærming til ulike kjønn og ulike måter å være gutter og jenter på. I en moderne barnehage er det nødvendig at personalet arbeider med egne holdninger og adferd, også i forhold til kjønn og likestilling. Vi er rollemodeller som skal vise at vi lever i et mangfoldig fellesskap, der individuelle forskjeller og likheter er verdifullt.

I Gråtass Barnehage Torp kan alle få være seg selv og respekteres for dem man er. Vi er opptatt av at alle skal oppleve at deres familiekonstellasjon, etnisitet og kjønn gjenspeiles i barnehagens miljø, for eksempel i form av bøker, leker og bilder.

9. Lek og lekens betydning

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre. (KD,2017)

Små barn trenger trygghet for å trives og utfordringer for å lære. Forskning viser at barna lærer mye i samspill med andre barn som vi voksne ikke kan klare å lære dem. Forskere har spurt barn og fått svar: Det viktigste for barnehagebarn er å leke og å ha noen å leke med. Leken har den mest betydningsfulle plassen i barnas liv og karakteriserer på mange måter barndommen. Vi er opptatt av dens egenverd og vi ønsker å beskrive leken som et indre drevet behov, eller rett og slett en nødvendighet i barnelivet.

Vi er opptatt av at leken skal være en frivillig aktivitet som barnet selv velger å delta i. Det vil også si at det skal være store rom for egen medvirkning. Vi vil at leken skal oppleves som lystbetont og kunne være med på å skape gode opplevelser, minner og erfaringer. Vi er opptatt av mangfold i Gråtass Barnehage, også i leken.

Vi er opptatt av at Gråtass Barnehage skal være en trygg og variert arena for lek og lekefellesskap. Det å få være en deltaker i lek og oppleve vennskap mener vi er grunnleggende for barnas trivsel i barnehagen. Det er vesentlig for oss sikre at barna får oppleve progresjon gjennom lek bevisst tilrettelagte lekemiljøer og ulike mestingsopplevelser knyttet til disse.

I Gråtass barnehage Torp legger vi stor vekt på at barna har et godt lekemiljø, både ute og inne. Vi støtter barns rett til frilek, og ser hvordan de utvikler seg både sosialt og språklig gjennom leken. Leken gir barna rom for å utforske, eksperimentere og lære på egne premisser, noe som er avgjørende for deres utvikling.

Vår rolle som voksne i leken er viktig. Når barna inviterer oss inn i leken, deltar vi aktivt på deres premisser. Samtidig respekterer vi barnas ønsker hvis de vil leke uten voksendeltakelse, og da inntar vi en observerende rolle. Ved å være til stede på denne måte, kan vi følge med på lekesituasjonene og gi støtte når det oppstår utfordringer, samtidig som vi reflekterer sammen med barna.

Vi tror på verdien av å tilby barna ulike typer lekemiljøer som stimulerer til kreativitet og nysgjerrighet. Gjennom frileken får barna utfolde seg fritt, utforske sosiale relasjoner og bearbeide opplevelser fra hverdagen. Vi tilrettelegger for variert lek både individuelt og i grupper, og skaper trygge rammer hvor barna kan oppleve mestring, inkludering og glede.

I vårt arbeid er vi opptatt av å gi barna muligheter til å uttrykke seg gjennom ulike former for lek og samspill, uavhengig av alder, språk og kultur. Dette bidrar til et inkluderende lekemiljø som gir rom for mangfold og barnas egen medvirkning. Ved å fokusere på leken som en grunnleggende del av barndommen, ønsker vi å sikre at alle barn får oppleve progresjon og utvikling gjennom lek som er tilrettelagt for deres behov og interesser.

10. Språk og språkarbeid

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. I barnehager for samiske barn i samiske distrikt skal barnehagen fremme barnas samiskspråklige kompetanse. (KD, 2017)

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforskning av både muntlige språk og skriftspråk. (KD, 2017)

Språkstimulering er en av barnehagens kjerneoppgaver, nettopp fordi språket er viktig for alle de andre utviklingsområdene som lek, læring, sosial kompetanse og for å kunne danne relasjoner og vennskap. Vi er opptatt av å stimulere barnets språklige utvikling så vi hele tiden når nye mål og strekker oss etter barnets neste utviklingsområde. Dette gjør vi blant annet ved å bruke språket aktivt i alle hverdagslige situasjoner og rutiner, som under måltidene, i garderobesituasjonen, under bleieskift og i lek. Vi beskriver og setter ord på det vi gjør og det vi ser (benevnelse). Slik kan vi være med på å utvide barnets ordforråd. I tillegg benytter vi oss av bildebøker, historier, eventyr, sang, rim og regler på daglig basis. Vi er opptatt av at barnet skal fortelle fra sine egne erfaringer og selv ta i bruk språket aktivt. Barn lærer språk best ved å bruke det sammen med andre i naturlige situasjoner. Det er viktig at voksne lytter til barnet, viser interesse og bekrefter barnets språklige uttrykk.

Å gi barn førstehåndserfaringer med nye begrep og situasjoner er viktig for at de skal få en dypere forståelse for ordenes innhold og betydning. Derfor er vi alltid bevisst på å gi barna direkte opplevelser og sanseerfaringer med nye ord. Dette gjør vi blant annet på tur i skogen, gjennomformingsaktiviteter, måltider og i leken forøvrig. Når barn opplever samsvar mellom språk og handling gir vi språket en meningsfylt sammenheng, og det er disse situasjonene som best fører til læring og forståelse.

I Gråtass barnehage Torp bruker vi det lokale biblioteket på Sellebakk aktivt. Vi samarbeider med dem, slik at vi gir de beskjed om hvilket tema vi er interessert i. De finner bøker som omhandler tema og pakker klart for oss ulike bokkasser som passer til de ulike prosjektene eller temaene vi jobber med. På den måten får barna tilgang til et rikt utvalg av barnelitteratur. Vi besøker biblioteket i mindre grupper, enten for å selv få velge ut noen favoritter å ta med tilbake til barnehagen eller for å delta på arrangement som lesestunder og sang- og lek-samlinger.

Vi bruker også ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon) i form av bilder, symboler og enkle tegn. Dette er et godt verktøy for alle som lærer språk og spesielt gunstig er det for barn som av ulike grunner har utfordringer med å tilegne seg verbalspråket.

11. Mat og helse

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser. Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. Gjennom medvirkning i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse. (KD,2017)

Kosthold og helse er et av våre satsningsområder. Gode holdninger allerede fra barnehagealder, og gode vaner har man med seg hele livet!

Barna får sunn og næringsrik mat i barnehagen. Vi har varm lunsj 3 ganger i uken. Barna får lettmelk og vann, frukt og/eller grønnsaker til alle måltider. Vi har fokus på ferske og sunne råvarer og på å tilby varierte måltider i løpet av uken.

Vi bruker tilberedningsmetoder som gjør at alle barna spiser grønnsaker. Det serveres fiskemåltider hver uke og grove kornprodukter blir brukt som basis i all matlaging. Vi forsøker alltid å ha fiskeprodukter til brødmåltidene. For eksempel fiskekaker, fiskepudding, kaviar, makrell i tomat o.l.

Det er mye god og verdifull læring i det å være med på matlaging og andre forberedelser til måltidene. Vi ønsker derfor å involvere barna i dette. Det å gjøre barna kjent med ulike typer av mat, handle inn råvarer, planlegge og tilberede måltider er et satsningsområde i barnehagen.

Rutiner

Hos oss har vi gode rutiner for IK-mat, samt håndvask ved matlaging og ved måltidene. Barna får innblikk i hvor viktig det er å ha gode rutiner i forhold til hygiene og de får forståelse for hvorfor det er viktig å vaske hender. De får også egne forklær ved tilberedning av mat.

Fra opprinnelse til måltid

Gjennom samtaler på kjøkkenet, og samlinger på avdelingene utforsker vi maten som blir laget. Vi bruker blant annet internett som en kunnskapskilde for å få mer informasjon om råvarene vi bruker.

Når barna får være med på tilberedning av måltidene, får de bruke sine sanser for å oppnå mer kunnskap om hva de spiser, øke matgleden, og får lyst til å smake og inspirere hverandre. De skal også få ta del i innkjøp av matvarer på butikken og få mulighet til å se og kjenne på maten når det er rom for det.

Helse

Personalet i barnehagen skal hjelpe og støtte barna i å regulere følelsene sine, håndtere sorg og skuffelser samt støtte og oppmuntre de til å leke og mestre. Dette gjør vi ved å være trygge og anerkjennende ansatte. Barna må kjenne seg trygge for å tørre å utforske og leke. Ved at personalet støtter barna til å regulere følelsene sine har det videre betydning for barnets psykiske helse og for dets læring og sosiale utvikling. Det legges vekt på at glede og gode relasjoner fremmer trivsel og robusthet hos små barn. Med begrepet robusthet mener vi at barn skal lære seg å tåle og mislykkes, møte motgang og motstand uten å miste motet. Barn som skal lære seg noe nytt vil oftest måtte øve over tid før de omsider lykkes. Det vil alltid være en progresjon i barnas utvikling, og tidsperspektivet vil variere fra barn til barn og hva som læres og utvikles. Det er viktig læring i livet å tåle motgang og å kunne reise seg igjen.

De yngste barna uttrykker seg gjennom følelser og kroppsuttrykk. De kan ikke alltid fortelle oss at de er lei seg, redde eller hva de ønsker.

Mat og helse

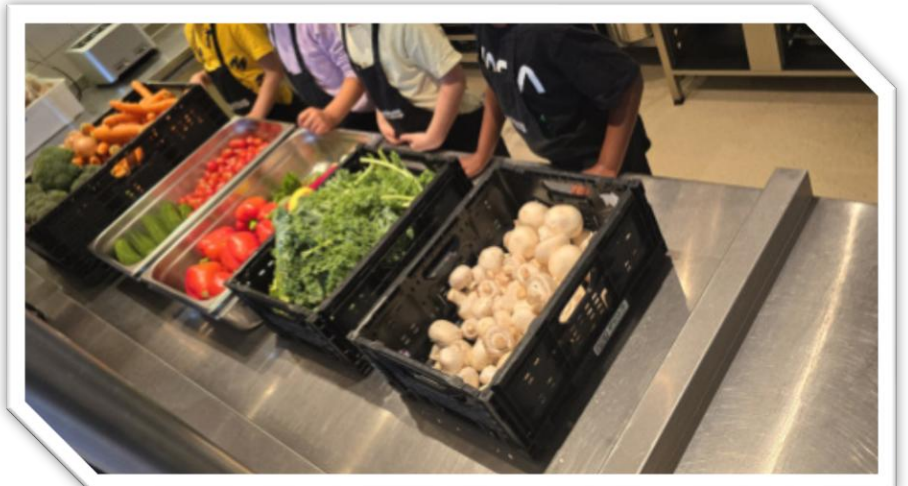
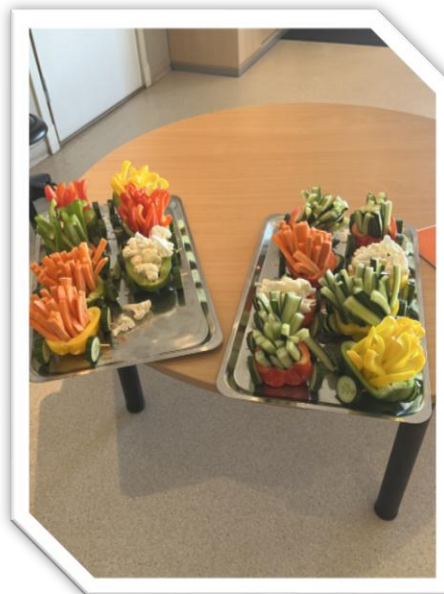
Gråtass Torp har mat og kosthold som et av sine viktigste satsningsområder. Vi serverer barna ferske, sunne matvarer, ofte hentet fra lokale produsenter, noe som gir både smak og kvalitet i måltidene. Vår egen kokk involverer barna aktivt i matlagingen, der de får forklær og barnevennlige kokkekniver. Dette gir dem en unik mulighet til å lære om de ulike dyrene, fisken og grønnsakene vi spiser, og samtidig forstå matens opprinnelse. Når barna får delta i matlagingen, blir de også mer åpne for å smake på nye matvarer de kanskje ikke har prøvd før.

Til frokost serverer vi næringsrik mat som kjøleskapsgrøt, knekkebrød og brød med sunt pålegg. Tre ganger i uken har vi varmmat, som varierer mellom fisk, kjøtt og vegetarretter. Grønnsaker er alltid en del av måltidene, og vi ser på måltidsituasjonene som en viktig sosial arena for fellesskap og gode samtaler. Barna smører maten selv og deler pålegget med hverandre, noe som styrker deres selvstendighet og samarbeidsevne. Voksne er alltid til stede, deltar i samtalene og gir støtte ved behov, noe som bidrar til en trygg og rolig atmosfære rundt bordet. Et av våre mål er å skape matglede og en harmonisk stemning under måltidene.

Når våren kommer, får barna være med å så i vår lille grønnsakshage, hvor vi blant annet dyrker paprika, squash, reddiker, salat og urter. Barna vanner og følger prosessen fra frø til bord, noe som gir dem en konkret forståelse av hvor maten kommer fra, og hvorfor grønnsaker er en viktig kilde til vitaminer og mineraler som kroppen trenger.

Vi er også opptatt av å lære barna om bærekraft og miljøvern. På kjøkkenet har vi resirkuleringsbokser for papp, plast, flasker og hermetikk, der barna får være med på å sortere avfallet. Dette gir dem en tidlig innsikt i viktigheten av resirkulering og hvordan vi kan ta vare på miljøet vårt.

I tråd med Rammeplanens føringer legger vi til rette for at barna skal oppleve både matglede og matkultur, samtidig som de utvikler fysisk og psykisk velvære. Gjennom aktiv deltakelse i matlagingen blir barna motivert til å spise sunt, og de får en grunnleggende forståelse for hvordan mat påvirker helsen vår. Barna får også innsikt i matens opprinnelse og produksjonsprosesser, fra dyrking til ferdig måltid, og måltidene er viktige arenaer for fellesskap, samtaler og glede.

12. Overganger

Når barnet begynner i barnehagen

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Å legge til rette for en god overgang fra hjem til barnehage er avgjørende for å støtte små barn gjennom en av deres første store livsoverganger.

Rammeplanen tydeliggjør at barnehagen skal, i samarbeid med foreldre, legge til rette for at barnet skal få en trygg og god oppstart i barnehage, rammeplanen formidler at personalet skal legge til rette for tett oppfølging den første tiden, nettopp for å ivareta at barnet skal oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære. (KD, 2017, kap. 6)

Det er nok ikke en underdrivelse å si at å begynne i barnehagen som 1-åring kanskje er den av de største overgangene vi opplever i løpet av livet. Overgangen er stor fra å tilbringe tid med mamma og pappa hele dagen, til å være sammen med flere andre barn og måtte dele oppmerksomheten til de voksne. For et lite barn, som ofte har begrenset utviklet verbalspråk, er det ikke nok å bli fortalt at de snart skal begynne i barnehagen, de må derfor selv erfare hva barnehagen innebærer for dem. Denne erfaringen krever at barnet gis mulighet til å bli kjent med barnehagemiljøet før oppstart, slik at de får oppleve barnehagen i trygge rammer.

Overgangen fra hjem til barnehage er et viktig skritt i et barns liv, og hvordan denne overgangen håndteres kan ha stor innvirkning på barnets trivsel og utvikling. En studie ledet av professor May Britt Drugli ved RKBU Midt-Norge (liten og ny i barnehagen) har undersøkt hvordan småbarn opplever denne overgangen ved å måle deres kortisolnivåer, et hormon som ofte er forbundet med stress, og ved å samle inn oppfatninger fra foreldre og profesjonelle omsorgspersoner.

Studien, som er en del av prosjektet «liten og ny i barnehagen,» fant ut at småbarns kortisolnivåer og oppfatningene til foreldre og profesjonelle omsorgspersoner om overgangsprosessen stemte godt overens. Begge datakildene indikerte en enkel start i barnehagen når foreldrene er tilstede, mens de første ukene adskilt fra foreldrene virket ganske krevende. Etter tre måneder gikk kortisolnivået tilbake til et lavt nivå, mens barnets trivsel ble oppfattet som høy.

Disse funnene understreker viktigheten av en gradvis overgang til barnehagen, hvor foreldrene er til stede i begynnelsen, og hvor det er tid og rom for barnet til å tilpasse seg de nye omgivelsene. Selv om barna er godt tatt vare på av sine nøkkelpersoner i løpet av dagen, er mange småbarn trøtte og utmattet om kvelden hjemme, spesielt i de første ukene av separasjonen fra foreldrene.

I «liten og ny i barnehagen» er foreldrene til tilstede sammen med barnet i fem dager ved oppstart. I begynnelsen har foreldrene det fulle ansvaret for barnet, mens kontaktpersonen fra barnehagen er i nærheten. Gradvis tar kontaktpersonen over enkelte rutiner, som måltid, og mot slutten av uken er det kontaktpersonen som i hovedsak tar seg av barnet, mens foreldrene holder seg i bakgrunnen. Hensikten med denne modellen er at foreldrene skal representere trygghet for barnet, slik at barnet kan bruke energi på å utforske det nye miljøet og de nye relasjonene uten å måtte kjenne på utrygghet. Barna får selv velge når de trenger nærhet til foreldrene og når de er klare for å prøve ut litt avstand. På denne måten får de små barna medvirke i sin egen tilvenningsprosess, de «tøyer strikken» til foreldrene når det passer dem.

I «liten og ny i barnehagen» er det et mål at barna skal ha etablert en relasjon til en eller flere ansatte før de separeres fra foreldrene. Loggnotater viser at de fleste barna velger selv å være tett på forelderen sin de første to dagene, at de slipper litt taket på dag tre og at denne prosessen fortsetter på dag fire og fem. På dag fem søker de fleste barna selv kontakt med kontaktpersonene, andre ansatte og barn. På den måten blir det ikke så dramatisk for barna når foreldrene går fra dem på dag seks, de har allerede rukket å starte på sin tilhørighetsprosess til barnehagen. Noen barn trenger at foreldrene er til stede mer enn fem dager. Da er det viktig at foreldre og ansatte fortløpende har en god dialog rundt dette.

Det er viktig med trygge, ansvarsfulle voksne som kan veilede og støtte barn når de opplever overganger i livet (Nora Kolle Svendsen)

Overganger innad i barnehagen

Overganger skjer også innad i barnehagen. Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.

Våres visjon er sammen om en god barndom. Derfor er det like viktig at foreldre blir kjent med ny avdeling og at vi ansatte blir kjent med dere. Vi har erfaringer om at foreldre er spente på hvem storbarnsavdeling barnet sitt skal begynne på og ønsker å få beskjed så tidlig som mulig. Derfor gir vi beskjed til foreldre så fort avgjørelsen er bestemt. Når foreldrene har fått beskjed om hvilken storbarnsavdeling sitt barn skal gå på, begynner storbarnsansatte å prate med foreldrene når det er anledning. På våren er de fleste avdelinger ute på ettermiddagen og da hilser vi på de nye foreldrene når de kommer for å hente barna sine. Vi svarer på eventuelle spørsmål foreldrene. På våren sender vi ut en velkomstbrev som inneholder informasjon om den nye avdelingen barnet skal begynne på. Nærmere sommeren tilbyr vi bli kjent samtaler til foreldrene. I tillegg har gjennomfører vi et foreldremøte til alle de nye foreldrene. Dette blir et møte for å bli ekstra kjent med avdelingen og ansatte som jobber der.

Overgangen fra liten til stor avdeling kan være en betydelig forandring for både barn og foreldre. I Gråtass barnehage Torp er vi derfor opptatt av å skape en god tilvenningsprosess for å sikre at denne overgangen blir så smidig som mulig. Vi forstår at både dagsrytmen og rutinene er forskjellige på de ulike avdelingene, og det er viktig at både barn og foreldre er godt forberedt for å sikre en positiv opplevelse.

Når barnet fyller tre år, vil det bytte fra småbarnsavdelingen til storbarnsavdelingen ved starten av det nye barnehageåret. Tidlig på våren samarbeider de ansatte på småbarnsavdelingen for å bestemme hvilke barn som skal til hvilken storbarnsavdeling. Torp har to småbarnsavdelinger som fordeler barnegruppen på tre storbarnsavdelinger. De ansatte tar hensyn til barnas etablerte relasjoner, samt eventuelle ønsker fra foreldre, for å skape en best mulig overgang.

Så snart fordelingen er klar, starter vi tilvenningsprosessen. Det er viktig at både barna, de nye ansatte, og foreldrene blir godt kjent med hverandre. Vi legger til rette for at barna blir kjent med storbarnsavdelingen på en trygg og gradvis måte. De ansatte hilser på barna daglig i deres kjente omgivelser, og vi setter av tid til å leke med dem på deres avdeling eller uteområdet. Etter hvert inviterer vi barna inn på den nye avdelingen, sammen med en kjent ansatt fra småbarnsavdelingen, slik at de kan utforske den nye avdelingen i trygge rammer.

Dette gir barna muligheten til å venne seg til nye inntrykk, samtidig som de har en kjent voksenperson ved sin side. Utover våren får barna også delta i utflukter med den nye avdelingen, noe som hjelper dem med å bygge videre på relasjonene og bli enda tryggere i det nye miljøet.

Når barna begynner å føle seg mer komfortable på den nye avdelingen, inviterer vi dem til å delta i vår barnehagehverdag på egen hånd. Vi tilpasser denne prosessen etter barnas individuelle behov, da vi vet at hvert barn har sitt eget tempo når det gjelder tilvenning.

Selv etter sommerferien kan oppstarten på en ny avdeling føles stor for mange barn. For å lette denne overgangen anbefaler vi at barna starter med kortere dager i begynnelsen, slik at de får tid til å bli kjent med den nye hverdagen i sitt eget tempo. Vårt mål er at alle barn skal føle seg trygge, sett og ivaretatt gjennom hele tilvenningsperioden, slik at de kan trives og utvikle seg i sitt nye miljø.

Overgangen mellom barnehage og skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen.

De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen. (KD,2017)

I Gråtass barnehage erkjenner vi at barnas liv er fylt med ulike overganger - fra hjem til barnehage, innad i barnehagen, og videre til skole og gjennom utdanningsforløpet. Vårt mål er å ruste barna til å møte disse overgangene på en trygg og positiv måte. Sentralt i vår tilnærming er å utvikle ferdigheter som endringskompetanse og relasjonskompetanse.

Vi legger stor vekt på å bygge opp barnas sosiale ferdigheter gjennom lek og samspill med voksne. Alle overganger kan være utfordrende, og vi er her for å støtte både barn og voksne gjennom disse prosessene.

I hverdagen opplever barna mange små overganger - fra lek til måltider, påkledning, håndvask og til voksenstyrte aktiviteter. Vi forstår at det kan være vanskelig å avbryte leken når det passer barnet minst. Derfor jobber vi aktivt med å skape forutsigbarhet, gi rom og tid, samtidig som vi formidler viktigheten av å følge regler og akseptere at noen ganger er ikke alt et valg.

Vi er bevisste på våre egne handlinger i overgangssituasjoner, og vi er her for å støtte hvert enkelt barn gjennom deres unike reise i barnehagen. Sammen vil vi gjøre overganger til positive og lærerike opplevelser for alle.

I Gråtass Barnehage Torp anerkjenner vi viktigheten av å forberede barna på overgangen til skolen på en trygg og positiv måte.

Overgangen fra barnehage til skole er en stor milepæl i et barns liv, og vi ønsker å gjøre denne prosessen så smidig og støttende som mulig. For å styrke barnas mestringsfølelse og sikre at de er godt rustet for skolestart, har vi flere tiltak som vi setter inn i hverdagen.

For våre femåringer har vi etablert en egen gruppe som vi kaller "Stjernene." Gjennom denne gruppen jobber vi med å fremme selvstendighet og gode sosiale ferdigheter, samt hvordan barna kan være en god venn og ta vare på og skape nye relasjoner. Vi gjennomfører ulike prosjekter gjennom året som er både lærerike og engasjerende. Ett av prosjektene handler om resirkulering, hvor barna lærer om viktigheten av å ta vare på miljøet, for eksempel ved å sørge for at det ikke ligger søppel i skogen i nærmiljøet vårt.

I tillegg til disse prosjektene legger vi også vekt på fysisk aktivitet og trygghet rundt vann. Sammen med Kongstensvømmerne deltar barna i vanntilvenning, som gir dem både mestring og glede i vannet. Vi benytter også gymsalen på Torp skole, slik at barna får erfaring med skolens fasiliteter og kan bli kjent med nye fysiske utfordringer.

For å lette overgangen til skolen ytterligere, ønsker vi også å besøke de skolene barna skal begynne på, inkludert skolegårdene. Dette gir dem en mulighet til å utforske og forstå hvordan en skole ser ut og føles, noe som bidrar til at de møter skolestart med nysgjerrighet og trygghet.

Gjennom disse prosjektene og opplevelsene får barna gradvis utvikle både praktiske ferdigheter og sosial kompetanse, noe som gir dem et solid fundament når de går videre til neste kapittel i livet – skolestart.

13. Progresjon

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter. (KD,2017)

I Gråtass Barnehage er vi opptatt av å tilrettelegge for en progresjonsrik opplevelse for alle barn. Vi tror på å gi barna utfordringer tilpasset deres individuelle ferdigheter, slik at de kan oppleve en kontinuerlig vekst gjennom barnehagetiden. Vi ønsker å berike deres liv med mangfoldige erfaringer og læring, slik at de stadig kan utvikle seg og oppleve nye ting.

Hos oss møter vi hvert barn som en unik personlighet, og vi tar utgangspunkt i deres individuelle behov og styrker. Det er gjennom å se og forstå hvert enkelt barn at vi kan legge til rette for deres fremgang.

Vi legger vekt på å fremme selvstendighet hos barna, uavhengig av deres alder og størrelse. Vi tror på å gi dem muligheten til å utforske og utvikle seg i sitt eget tempo, samtidig som vi gir rom for individuell forskjellighet. I møte med samfunnets forventninger til barnas ferdigheter, tar vi på oss ansvaret for å støtte og utfordre barna slik at de kan nå sitt potensiale.

Gjennom dokumentasjon følger vi nøye med på barnas utvikling og fremgang. Dette gir oss muligheten til å synliggjøre og feire de små seirene og milepælene barna når underveis. Uten kontinuerlig progresjon stagnerer utviklingen, derfor er det viktig for oss å gi barna utfordringer der de både opplever suksess og motgang.

Vi jobber med å bli kjent med hvert barns interesser og utfordringer, og vi bygger videre på dette for å tilby dem meningsfulle og utviklende aktiviteter. Hos oss får barna rom til å øve seg og utforske, samtidig som vi oppmuntrer dem til å strekke seg etter nye mål og opplevelser.

I Gråtass Barnehage Torp er vi opptatt av å være til stede for barna og støtte dem i deres utvikling på en omsorgsfull og tilpasset måte. Når barna starter hos oss, møter de mange nye inntrykk og situasjoner som kan oppleves som utfordrende eller til og med litt skumle. Vår rolle som pedagoger er å fungere som et støttende stillas som gir barna den tryggheten de trenger for å utforske og gradvis utvide sin verden.

For eksempel, når de yngste barna først møter det store uteområdet, kan dette virke overveldende. Noen barn finner trygghet i sin egen avdeling, mens det å bevege seg utenfor denne kan føles usikkert. I slike situasjoner går vi sammen med barnet i små steg, alltid til stede og lyttende til deres følelser, vi oppmuntrer dem forsiktig til å utforske litt mer av området for hver dag som går. Etter hvert som barnet opplever mestring og kjenner at omgivelsene er trygge, ser vi stor glede og stolthet over hva de har oppnådd. Denne prosessen kan ta tid, og vi vet hvor viktig det er å gi barna den tiden de trenger for å utvikle seg i sitt eget tempo.

I Gråtass Barnehage Torp legger vi til rette for en progresjonsrik opplevelse for alle barn. Gjennom trygge rammer og utfordringer tilpasset deres individuelle ferdigheter, gir vi barna muligheten til å oppleve en kontinuerlig vekst. Hos oss møter vi hvert barn som unike individer med egne behov, interesser og styrker. Ved å støtte dem på deres vei, samtidig som vi gir dem rom til å utvikle seg i sitt eget tempo, sikrer vi at barna kan oppleve både små og store seire gjennom hele barnehagetiden.

For de eldste barna i Gråtass Barnehage Torp er det avgjørende å oppleve progresjon i leken og å tørre å utforske nye utfordringer, enten det er på lekeplassen eller i skogen. Et eksempel på dette kan være når barna i starten er usikre på å klatre i et stort tre eller balansere på en høyde i skogen. I begynnelsen er vi voksne der for å holde dem i hånden og vise hvordan de kan ta ett forsiktig steg av gangen. Vi oppmuntrer dem til å utfordre seg selv litt mer for hver gang de føler seg klare.

Etter hvert kan vi observere en fantastisk utvikling: barn som tidligere var redde for å klatre høyere enn én meter, strekker seg nå mot de øverste grenene i treet og stolt viser oss hvor langt de har kommet. En annen gruppe som startet med å balansere på lave stokker, kan nå mestre de smale og høye bjelkene. Vi ser hvordan selvtilliten deres vokser i takt med hver nye utfordring de takler.

Denne gradvise progresjonen i lek og utforskning er avgjørende for barnas helhetlige utvikling. I Gråtass Barnehage Torp er vi alltid til stede for å støtte, veilede og oppmuntre barna til å tørre å prøve nye ting, slik at de kan oppleve den dype gleden som følger med mestring og personlig vekst.

Vårt mål er å være det trygge stillaset som gir barna den støtten de trenger for å vokse og utvikle seg i sitt eget tempo. Vi undrer oss sammen med barna, veileder dem forsiktig og gir dem den nødvendige tiden til å føle seg trygge i nye situasjoner. På denne måten skaper vi en barnehagehverdag som er preget av mestring, glede og utvikling for hvert enkelt barn.

14. Foreldresamarbeid

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling, jf. barnehageloven § 1. Betegnelsene «hjemmet» og «foreldrene» omfatter også andre foresatte. Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. barnehageloven § 1 og § 4. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå, med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå, gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget. På individnivå skal barnehagen legge til rette for at foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring. Barnehagen skal begrunne sine vurderinger overfor foreldrene og ta hensyn til foreldrenes synspunkter. Samarbeidet skal sikre at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet. Både foreldrene og personalet må forholde seg til at barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag som det er barnehagens oppgave å forvalte. Barnehagen må tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen.

Intensjonen med foreldreråd og samarbeidsutvalg er at disse ordningene skal gi mulighet for å ivareta foreldrenes kontakt med barnehagen på en aktiv måte. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Foreldrerådet skal bli forelagt saker som er viktige for foreldrenes forhold til barnehagen. Det kreves samtykke fra foreldrerådet dersom foreldrebetalingen settes høyere enn den fastsatte maksimalgrensen. Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget skal bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foreldrene. Samarbeidsutvalget skal fastsette barnehagens årsplan. Øvrige saker av viktighet er for eksempel forslag til budsjett eller driftsendringer. (KD,2017)

Barns og foreldres medvirkning gir oss verdifull tilbakemelding og innsikt i vårt pedagogiske arbeid. Dette hjelper oss med å identifisere styrker, svakheter og forbedringspotensial, slik at vi kontinuerlig kan utvikle og forbedre barnehagens kvalitet. Barns og foreldres medvirkning er en viktig faktor i vår barnehages årsplan. Vi setter pris på barnas og foreldrenes aktive deltakelse, lytter til deres perspektiver og tar deres synspunkter på alvor. Gjennom et tett samarbeid skaper vi en inkluderende og tilpasset læringsarena som fremmer trivsel, utvikling og læring for hvert enkelt barn. Vi erkjenner at barn er kompetente og har rett til å bli hørt og respektert som aktive deltakere i sin egen læring. Når det gjelder foreldrenes medvirkning, er vi opptatt av å etablere et partnerskap basert på gjensidig tillit og respekt. Vi anerkjenner at foreldrene er de primære omsorgspersonene og de som kjenner barnet best. Deres perspektiver og kunnskap er uvurderlige for å kunne tilpasse det pedagogiske arbeidet til barnets individuelle behov. Vi oppfordrer til jevnlig kommunikasjon og samarbeid med foreldrene. Gjennom foreldresamtaler får vi muligheten til å utveksle informasjon om barnets utvikling, utfordringer og interesser. Vi lytter nøye til foreldrenes bekymringer, spørsmål og forslag, og tar deres synspunkter med i betraktning når vi planlegger det pedagogiske arbeidet. I tillegg inviterer vi foreldrene til å delta i foreldremøter og arrangementer der de kan bli kjent med hverandre og utveksle erfaringer. Vi oppmuntrer også til opprettelsen av et foreldreutvalg, der foreldrene kan bidra aktivt til barnehagens utvikling og beslutningsprosesser. Viktigheten av barns og foreldres medvirkning kan ikke undervurderes. Det skaper en dynamisk og engasjerende læringskultur der alle stemmer blir hørt og verdsatt. Gjennom å involvere barn og foreldre aktivt i planleggingen og vurderingen av det pedagogiske arbeidet, skaper vi en barnehage som er relevant, meningsfull og tilpasset barnas individuelle behov. Vi er forpliktet til kontinuerlig å forbedre vårt arbeid og setter pris på tilbakemeldinger fra både barn og foreldre. Sammen jobber vi for å skape en trygg, stimulerende og inkluderende barnehage der barna trives, utvikler seg og opplever mestring.

Gråtass Barnehage er deltagere i Foreldrekompasset

Programmets overordnede mål er å fremme positiv utvikling hos barn og unge, forebygge psykisk uhelse og rusproblemer, gjennom å styrke foreldre i foreldrerollen.

Foreldrekompasset sin overordnede målsetning er bidra til å skape trygge og gode oppvekstvilkår for alle barn og unge i Fredrikstad, gjennom å styrke foreldre i foreldrerollen. På den måten kan programmet bidra til endring i kommunen utfordringer knyttet til levekår og folkehelse.

De mer umiddelbare målsettingene for programmet er å bidra til økt foreldrefleksjon og bedre foreldrenettverk, samt å tilby foreldre aktuell foreldrekunnskap som kan påvirke deres valg i foreldrerollen.

Foreldrekompasset er et program som følger foreldre fra barnets første møte på helsestasjonen, gjennom barnehage og skole ut 10. trinn. Programmet skal være implementert i Fredrikstad kommune innen barnehage- og skoleåret 2024/25.

Trygge foreldre møter barnet med åpne armer. De tåler barnets ulike følelser og tenker over hvordan de selv oppleves av barnet.

Tydelige foreldre tar ledelsen og viser vei. De setter grenser på en omsorgsfull måte, og vet at avgjørelser kan være upopulære og gode på samme tid.

Støttende foreldre prøver å forstå barnets opplevelser og følelser, og gir både trøst og oppmuntring. De lar barna prøve selv og hjelper til når det trengs.

Gråtass barnehagen har ett foreldremøte i året der vi har fokus på temaer fra foreldrekompasset. Flere av pedagogene og øvrige ansatte har vært deltakere på opplæringsdager og fått kompetanseheving knyttet til de ulike temaene som behandles.

15. Evaluering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. (KD, 2017)

Barnehagens pedagogiske innhold skal planlegges, gjennomføres og evalueres. På bakgrunn av evalueringen, gjøres endringer. Vi vil at Gråtass Barnehage skal være en lærende organisasjon som er i kontinuerlig utvikling. Hva skal vurderes, hva er hensikten, hvem deltar når?

Alle deler av virksomheten må være gjenstand for evaluering med det formål å stadig kunne utvikle kvaliteten. Særlig vesentlig er det enkelte barns trivsel og utvikling:

- ✓ Sette av tid på personalmøter og i medarbeidersamtaler til refleksjon over praksis og gjennomførte planer, arbeide for en inkluderende kultur som verdsetter den enkeltes innspill og engasjement.
- ✓ Være lydhør ovenfor barnas signaler og bringe barns syn inn i personalets evalueringsarbeid.
- ✓ Sette av tid på foreldremøter og konferanser til å fange opp vurderinger og synspunkter fra barnas foresatte. Være åpne for kritikk og positiv til innspill fra foreldrene.
- ✓ Innhente skriftlige tilbakemeldinger og tips fra foreldre (og barn) ved skjema på hjemmesiden.
- ✓ Vurdere barnehagens aktiviteter i samarbeidsutvalget.
- ✓ Vurderingssamtaler med barna, barneintervju.
- ✓ Dokumentere barnas arbeider ved at barnas bilder og formingsaktiviteter stilles ut i barnehagen.
- ✓ Registrere barnas ukentlige aktiviteter, slik at personalet lettere kan støtte og oppmuntre hvert enkelte barn til videre utvikling.
- ✓ Personalet jobber med praksisfortellinger slik at vi i etterkant kan evaluere og reflektere rundt egen praksis.

Vurdering av vårt pedagogiske arbeid

I vår barnehage er vi opptatt av å kontinuerlig evaluere og vurdere vårt pedagogiske arbeid for å sikre høy kvalitet i barnas læring og utvikling. Vår vurderingspraksis er en integrert del av vår pedagogiske tilnærming og er basert på observasjon, refleksjon, dokumentasjon og dialog.

Observasjon

Vi bruker systematiske observasjoner som et verktøy for å samle inn informasjon om barnas interesser, behov, ferdigheter og utviklingsprogresjon. Pedagogiske medarbeidere observerer og registrerer barnas lek, samspill og lærings situasjoner både i planlagte aktiviteter og i spontane situasjoner. Observasjonene gir oss innsikt i barnas individuelle utvikling og danner grunnlaget for vår pedagogiske tilrettelegging.

Refleksjon

Vi legger stor vekt på refleksjon som en sentral del av vår vurderingsprosess. Pedagogiske medarbeidere møtes jevnlig for å reflektere over observasjonene og drøfte barnas utvikling. Vi utforsker våre egne holdninger, antagelser og praksiser for å kontinuerlig forbedre vårt pedagogiske arbeid. Ved å utfordre oss selv og hverandre, søker vi å utvide vår forståelse og bidra til kontinuerlig læring.

Dokumentasjon

Vi dokumenterer barnas læring og utvikling gjennom bilder, tekst, videoer og annen relevant dokumentasjon. Denne dokumentasjonen gir oss muligheten til å synliggjøre barnas prosesser, interesser og læring for foreldre, barn og ansatte. Dokumentasjonen fungerer også som et verktøy for å vurdere vårt eget pedagogiske arbeid og identifisere områder for forbedring og videreutvikling.

Foreldreundersøkelse

For å få en bred forståelse av foreldrenes perspektiver og erfaringer, gjennomfører vi en årlig foreldreundersøkelse. Denne undersøkelsen gir oss verdifull innsikt i foreldrenes oppfatninger av barnehagens pedagogiske arbeid, samarbeidet med personalet, og barnas trivsel og utvikling. Resultatene av undersøkelsen blir nøye analysert og brukt til å identifisere områder som krever forbedring, samt til å videreutvikle vårt pedagogiske arbeid.

Evaluering etter ulike arrangementer

Etter ulike arrangementer som temadager, forestillinger eller turer, gjennomfører vi evalueringer. Disse evalueringene gir oss muligheten til å reflektere over arrangementets suksess og identifisere eventuelle forbedringsområder. Vi tar gjerne imot tilbakemeldinger fra foreldre, barn og ansatte for å få en helhetlig vurdering av arrangementet og hvordan det har bidratt til barnas læring og opplevelser.

Dialog

Vi legger stor vekt på å etablere en åpen og tillitsfull dialog med foreldre, barn og ansatte. Vi inviterer foreldre til å dele sine observasjoner, refleksjoner og bekymringer om barnas utvikling. Gjennom jevnlig samtaler og møter søker vi å utveksle kunnskap og perspektiver for å støtte barnas læring og trivsel. Vi oppmuntrer også barna til å uttrykke sine tanker og følelser, og tar deres perspektiver i betraktning når vi vurderer vårt pedagogiske arbeid.

Ved å kombinere observasjon, refleksjon, evaluering av prosjekter, arrangementer, foreldreundersøkelser, interne undersøkelser, dokumentasjon og dialog skaper vi en helhetlig og kontinuerlig vurderingspraksis i vår barnehage. Gjennom denne prosessen tar vi sikte på å styrke vår pedagogiske praksis, identifisere behov og tilpasse tiltak for å gi barna en best mulig barnehageopplevelse. Vi er forpliktet til å lære og utvikle oss sammen med barna, foreldrene og hverandre.

Gråtass Barnehage evaluerer seg selv gjennom hele året. Vi er i stadig utvikling og har gjennom de siste nitten årene gjennomført en hel del endringer og gått i ulike retninger.

Vurdering av egen praksis og egen arbeidsplass er vesentlig for å kunne imøtekomme våre brukere på veien til å bli en enda bedre barnehage i et moderne samfunn.

Vi gjennomfører evalueringer gjennom:

- ✓ Brukerundersøkelser
- ✓ Personalundersøkelser
- ✓ Psykososiale undersøkelser
- ✓ Vernerunder
- ✓ Foreldresamtaler
- ✓ Foresattes tilbakemeldinger
- ✓ FAU/ SU
- ✓ Månedsbrev
- ✓ Refleksjonsmøter og møter for pedagogiske ledere
- ✓ Personalmøter, avdelingsmøter og plandager.
- ✓ Pedagogisk dokumentasjon
- ✓ Arbeid med årsplan og virksomhetsplan
- ✓ MyKid